

Investa el mintgadi da tgirunzas e tgirunzs

La tgira da liunga durada – sco ella vegn savens basignada da cussadentas e cussadents en centers da sanadad – ei empau autra che la tgira en spitals. A caschun dils dis dallas portas aviartas dattan rodund 30 casas da tgira el Grischun quels dis investa el mintgadi da lavur.

SUSI ROTHMUND/FMR

«Nus dein investa ella casa e havein semtgau differents posts nua che visitadras e visitaders san empruar, sentir e scuvierer in ton dallas lavurs da mintgadi en nosa casa», declara *Gian Reto Nufer*, il meinacasa dil Center da sanadad Puntreis a Mustér a caschun dalla viseta dalla FMR. Ier suentermiezdi e questa sera arva la casa sias portas. Aschia possien ei intermediar il meglier co il mintgadi ella tgira vesi ora. Ils hosps dalla casa Puntreis astgan per exempel trer en in vestgiu che simulescha la vegliadetgna e sesentir dad in mument sin l'auter – silmeins corporalmeins – sco la gronda part dallas passa 55 cussadentas e dils cussadents dalla casa da tgira a Mustér. Vid in bratsch artificial pon ei far l'experientscha da prender saung ed ei astgan miserar il puls e la pressium. Ei survegnan denton era investa els mistregns dalla gastronomia che la casa porscha. Cun sia moda d'inscengar las spisas capescha il schefcuschi-

nier, *Fatmir Spescha*, senza dubi da far gust e marveglias sin dapl.

Nonstop alla tscherca

Sco il meinacasa declara, ei il Center da sanadad Puntreis sco biars auters nonstop alla tscherca da persunal. «Il mument havein nus paucs quitaus che la generaziun giuvna muncass», declara Nufer leds. Ils mistregns dalla tgira seigien varionts e porschien massa pusseivladads da sescolar vinavon era en universitads. Ella tgira sappien persunas ambiziusas senza dubi far carriera. Las pusseivladads da sescolar naven da l'assistenta da tgira entochen tier gl'attest federal da qualificaziun ein d'anflar sila pagina www.puls-berufe.ch. Ella casa Puntreis emprendan actualmeins duas persunas il mistregn dalla spezialista da sanadad e duas da cuschinier. La stad entscheivan duas mattas cuagl emprendissadi dalla spezialista da sanadad ed ina persuna sescolescha vinavon sco assistenta da sanadad.

La mort s'auda tier la veta

«Segir datti en nies mintgadi da lavur era causas meins bialas», conceda Gian Reto Nufer. Quellas possien ils biars denton s'imaginar aschia ch'ins stoppi buc exnum mussar ellas. El ei perschadius ch'els mistregns dalla tgira in predestinai per persunas cun in grond cor pils concarstgauns: «Jeu smarvegliel adina puspei con datier che nosa gliud ella tgira ei als cussadents. Ei neschan relaziuns sinceras e cordialas, igl ei impressiunont.» La mort s'auda tier la veta ed aschia ein tuts cunscients, che la casa da tgira ei per la gronda part dallas cussadentas e dils cussadents la davosa staziun avon la mort. «Entras las relaziuns persunalas dil persunal e dils cussadents ei il cumiau savens tut auters che sempels», declara il meinacasa. Dominar, domineschien denton ils buns e bials muments e quei motiveschi da luvrar els mistregns dalla tgira.

Ulteriusas informaziuns e program:
www.langzeitpflege-gr.ch.

«Jeu sun bugen cheu per auters»

Il zercladur ha Livio Derungs da Danis ils examens finals da spezialist da sanadad. Quei emprendissadi da treis onns ha el fatg el Center da sanadad Puntreis a Mustér ella partiziun da demenza.

SUSI ROTHMUND/FMR

Suenter scola haveva *Livio Derungs* atgnamein tut auters plans e ha entschiet igl emprendissadi d'installatur sanitar. Dus onns ha el fatg quella lavur, era denton buca propri ventireivels. Amitgs ed enconuschents enconuschian il giuven da 21 onns sco persuna survetscheivla che s'engascha bugen a favur dils concarstgauns. «Jeu sun bugen cheu per auters, perquei han amitgs ed amitgas manegiau ch'jeu dueigi midar vi tiel sector dalla tgira. Suenter in fuffernadi ella casa Puntreis sun jeu sedecidius per quella via che plai a mi fetg bein.»

Umens ella minoritad

Sco um eis el ella minoritad sco emprendist da spezialist da sanadad. En sia classa el Center da formaziun per la sanadad ed ils fatgs socials a Cuera ein mo el ed in conscolar ensemen cun 18 dunnas. Sco Derungs di, ei quei ellas autras classas aunc pli extrem, en sis classas secattan numnadamein sulet sis umens.

Engrazeivel

A Livio Derungs plai il contact culla glied, secapescha ch'ir entuorn cun senioras e seniors seigi tut auter che cun glied giuvna. «Jeu discuorel denton bugen cun nossas cussadentas e nos cussadents, savens raquantan ei da pli baul e quei interessescha mei», di igl um giuven ch'ei dacuort daventaus bab d'ina poppa. El gida bugen ils concarstgauns e declara ch'ei vegni anavos fetg bia duront sia lavur. Cussadentas e cussadents seigien immens engrazeivels ed apprezzieschien quei ch'ei fetschien per els. Ei seigi ina lavur che pretendi in grond senn da responsablidad, dabia pazienza, concentraziun ed oravontut in grond cor aviert pils attempai.

Cumiau

Il pli fetg da morder han ils cumiaus dau a Livio Derungs. Entochen avon miez onn dumignavi el buca sul cor d'entrar en ina stanza nua ch'enzatgi eri miert. Ir entuorn culla mort e prender cumiau s'auda denton era tier la scolaziun e perquei sa igl um empatic dir ussa: «Dapi miez onn sai jeu prender cumiau da nos morts. Quei s'auda vitier. Ils biars han ina fatscha cuntenta ed ins vesa ch'els ein stai leds d'astgar smurir.» E tgei fa il spezialist da tgira suenter gl'emprendissadi? «Jeu less far enzatgei tut auter, haver dapli temps per mia giuvna famiglia e haver liber las fins d'jamna. Perquei hai jeu decidiu da daventar camunist», rispunda Livio Derungs beinsavend che las portas anavos ella tgira restan aviartas.

